

Motion till riksdagen 2022/23:1932

av Sten Bergheden (M)

Utvärdera pensionsreformen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i högre grad behöver löna sig att ha arbetat i utfallet i pensionssystemet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behoven av att följa upp och utvärdera pensionsreformen i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För Sveriges del är det en styrka att vi i flera politiska frågor har breda överenskommelser som kan hålla över tid. Inte minst i sakfrågor som påverkar många människor och näringslivet under långa perioder, till exempel utbildning, energiförsörjning och pensioner. Det är dock olyckligt och farligt om sådana överenskommelser hamnar i låsta lägen; det kan missgynna individer såväl som genomförandet av nödvändiga reformer. Samtidigt som mindre brister måste kunna åtgärdas på ganska kort tid så måste också stora reformer utvärderas i sin helhet efter en tid.

När det gäller pensionerna har det från flera håll konstaterats att det svenska pensionssystemet är finansiellt tillförlitligt, och att det har fungerat väl i det avseendet. Rapporter och studier har dock visat att vissa får en låg pension och sämre ekonomisk trygghet än förväntat. Det betyder att pensionsnivåerna hamnar i många fall på för låga nivåer för att kunna ge en rimlig levnadsnivå på äldre dagar. Både Pensionsmyndigheten och Pensionsåldersutredningen har konstaterat att antalet äldre med låg ekonomisk standard kommer att öka i framtiden om inget görs.

En särskilt bekymmersam aspekt är att ett helt arbetsliv inte ger mycket tillskott i pensionshänseende, jämfört med en person som varit arbetslös hela eller stora delar av sitt liv. Pensionssystemet ska bygga på att hela livets inkomster ska spegla ens pension, men så blir det inte i verkligheten. Detta är inte rimligt och behöver förändras.

När pensionsutfallet blir mycket likartat oavsett arbetsinsats och när pensionsnivåerna har svårt att nå upp till vad som kan anses vara en rimlig och god levnadsnivå

skadas också systemets legitimitet. Precis som det ska löna sig att arbeta jämfört med att inte arbeta under yrkesåren måste det vara självklart att det i pensionskuvertet ska löna sig att ha arbetat.

För en del personer är det möjligt och stimulerande att arbeta längre, vilket kan vara ett sätt att höja sin pension, och detta bör stimuleras. Men det finns också många som av olika skäl inte kan jobba längre upp i åren. Dessutom ligger Sverige redan i EU-toppen för sysselsättningsgrad och antal år i arbetslivet. En stor och växande andel svenskar i arbetsför ålder oroar sig för att pensionen inte ska räcka till i framtiden, samtidigt som dagens äldre har fått det allt tuffare ekonomiskt i det nya pensionssystemet. Detta sänker människors tillit till systemet, vilket är olyckligt när vi samtidigt vet att det fungerar väl ur finansiell synvinkel – men mindre väl när det gäller den sociala delen.

Det har gått drygt två decennier sedan det svenska pensionssystemet reformerades. Vi kan nu konstatera att det för alltför många pensionärer tyvärr inte lönat sig tillräckligt mycket att ha arbetat. Förändringar behövs så att det i pensionssystemet lönar sig i högre grad att ha arbetat. Vi har också förmånen att kunna titta på hur andra länder har löst liknande problem och ta lärdom av detta. Stora reformer, som av pensionssystem, bör genomgå en genomgripande utvärdering efter en tid. I detta fall behöver pensionsreformen följas upp och utvärderas i sin helhet, som inkluderar utomstående, gärna internationella, experter som kan ta in lärdomar från andra länders liknande arbete. Detta bör ges regeringen till känna.

Sten Bergheden (M)